

تحول برای سده نو (سده ۱۵ هجری شمسی)

قرن ۱۴ هجری شمسی در تاریخ ۲۹ اسفند ۱۴۰۰ به پایان می‌رسد و قرن نو از روز اول فروردین ۱۴۰۱ آغاز می‌شود. از زمان نوشتن این مطلب تا **نوروز ۱۴۰۰**، یک سال و نه ماه و تا شروع **سده نو**، دو سال و نه ماه فرصت باقی است. آنچه در زیر بیان می‌شود مرتبط است با موضوعاتی برای شروع یک قرن جدید که بر اساس تقویم هجری شمسی از آن به عنوان “سده ۱۵” یا “سده ۱۵” یاد می‌کنیم. ایده‌ها و افکاری که در زیر بیان می‌شود برای سه بازه زمانی ۱- از حالا تا نوروز ۱۴۰۰، ۲- از نوروز ۱۴۰۰ تا شروع سده نو (نوروز ۱۴۰۱) و ۳- برای سده ۱۵ قابل برنامه‌ریزی است. درواقع حد فاصل میان نوروز ۱۴۰۰ تا نوروز ۱۴۰۱ برای برگزاری مراسم و فرصت برای “تحول” در نظر گرفته می‌شود.

چرا نوروز ۱۴۰۰ و سده ۱۵:

در نمادشناسی و اسطوره‌شناسی، “مراحل گذر” از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. مراحل یا نقاط گذر یا با زمان در ارتباطند یا با مکان. به طور مثال، تولد، بلوغ، ازدواج و مرگ از مراحل **گذر زمانی** در زندگی یک انسان هستند. همچنین عبور از آستانه یک مکان مقدس، در یک خانه ایرانی و یا عبور از مرز یک کشور به کشور دیگر را می‌توان به عنوان مثال‌هایی از **گذر مکانی** قلمداد کرد.

از این منظر، شروع یک روز را که با تغییر شب به روز (تاریکی به روشنایی) همراه است، شروع یک هفته، شروع یک ماه، شروع یک فصل و شروع یک سال را می‌توان در زمره مراحل گذر زمانی دانست. برای همین است که می‌بینیم در بیشتر کشورها و تمدن‌ها، شروع فصل‌ها و سال‌ها و قرن‌ها چقدر اهمیت دارند و چگونه برایش برنامه‌ریزی‌های کوتاه مدت و بلند مدت انجام می‌دهند.

در فرهنگ ایرانی نیز مراحل گذر زمانی و مکانی مورد توجه بوده و هست. از تولد فرزند تا روز اول مدرسه، از مکه رفتن و حاجی شدن تا متاهل شدن، از شروع بهار و پاییز تا شروع سال نو، برای همه ایرانیان از اهمیت بسزایی برخوردار است.

در پروژه «تحول برای سده نو» بر روی موضوعی متمرکز می‌شویم که نه تنها یکی از مراحل گذر است بلکه برای همه ایرانیانی که آن را تجربه می‌کنند احتمال امکان تجربه مجدد وجود ندارد و آن تجربه گذر از یک قرن به قرن دیگر است، گذر از قرن ۱۴ هجری شمسی به قرن ۱۵.

این گذر از قرن همراه با یک گذر دیگر اتفاق می‌افتد که در طول تاریخ برای مردمان این مرز و بوم اهمیت فوق‌العاده‌ای داشته است، نوروز.

نوروز که خود به معنای روز نو است، تداعی‌گر سال نو، فصل نو، ماه نو، و همچنین در فرهنگ ایرانی با نوزایی (نوگرایی) و آغاز بهار (بیداری طبیعت) همراه است.

آنچه در این نوشتار (پروژه) به آن می‌پردازیم توجه به شروع یک قرن تازه است که با عنوان «تحول برای سده نو» با تمرکز بر **نوروز ۱۴۰۰** از آن نام می‌بریم و معتقدیم به مثابه یک مرحله گذر از ابعاد مختلف برای ایران و ایرانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

اگر باور داریم به یک بهانه برای تغییر فرآیند رفتار فردی یا اجتماعی، سیاسی یا اقتصادی، فرهنگی یا محیط زیستی و ... احتیاج داریم، آغاز «سده نو» موضوع خوبی است تا امید و انگیزه را با درایت و تجربه و همه این‌ها را با علوم گذشته‌شناسی و آینده‌پژوهی بیامیزیم و به قول حافظ، «فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم.»

مطالعه و بررسی کشورهای دیگر نیز نشان می‌دهد که در تحولات این‌چنینی همواره در اندیشه تغییرات و فعالیت‌های عمده بوده‌اند و به سرانجام رساندن تصمیم‌های جدی بلند مدت را در دستور کار خود قرار داده‌اند.

هدف:

۱- توجه به تغییر قرن، ۲- ایجاد امید و انگیزه، ۳- مطالعه و آموزش و در پی آن ۴- لزوم تبیین اندیشه‌ها و تصمیم‌های جدید و درست به منظور ۵- شروع یک زندگی فردی و اجتماعی مبتنی بر ضرورت‌ها و نیازهای آینده انسان ایرانی، از اهداف کلی و اساسی این پروژه محسوب می‌شوند.

معتقدیم می‌توان و لازم است همزمان با شروع سده نو، به ایجاد تغییرات لازم در همه ابعاد اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، آموزشی، مدیریتی، برنامه‌ریزی، استراتژی و ... پرداخت.

این تغییرات باید در راستای یک سیاست محوری و نقشه راه کلی تبیین شود و با عملیاتی شدن آن‌ها مبتنی بر خط‌مشی‌ها و دستورالعمل‌ها پیش برود و به سرانجام برسد.

و زمانی که این "روز نو" بتواند "روزگار نو" بیافریند احتمالاً ما در مسیر درستی گام برداشته‌ایم.

نوروز به مثابه یک فرهنگ:

دلیل بنیادین برای اجرای چنین پروژه‌ای، تغییر قرن است که با یک میراث جهانی ایرانی (نوروز) عجین شده. در واقع با مطالعه نوروز به مثابه یک فرهنگ، بهتر و عمیق‌تر می‌توانیم به این پروژه نظر بیفکنیم و آن را از ابعاد مختلف تحلیل و بررسی کنیم.

سنت نوروز شامل مفاهیم و مواردی است که درک و توجه به هر یک از آن‌ها برای اجرای بهتر پروژه ضروری است. به برخی از آن‌ها در زیر اشاره شده است:

افزایش نشاط، شادی و امید در جامعه به مناسبت جشن باستانی نوروز که از آن با عبارات "نوروز فرخ"، "نوروز مبارک" و "نوروز پیروز" هم یاد شده است.

- افزایش دوستی و محبت به مناسبت سنت "تبریکات نوروزی"، "گل‌های نوروزی" و "هدایای نوروزی"
- توجه به "محیط زیست" به مناسبت "نوزایی طبیعت"، "آغاز بهار"، "سرسیزی" و "تولد دوباره"
- معرفی "باغ ایرانی" به مثابه یک پارادایم که از قضا به عنوان "میراث جهانی" در فهرست میراث فرهنگی یونسکو ثبت شده. موضوع باغ در این پروژه ارتباط مستقیم دارد با "بهار طبیعت" و سنت "سبزه نوروزی"
- معرفی "سفره ایرانی" و "خوراک ایرانی" و "مهمان نوازی ایرانی" به مناسبت سنت "سفره نوروزی"، "سفره هفت سین"، "حلوای عید"، "شام شب عید" و ...
- معرفی "موسیقی ایرانی" به مناسبت سنت "نوروزخوانی" و اشاراتی که در رابطه با "نواهای نوروزی" موجود است.

- توجه به “نوگرایی” به مناسبت ویژگی‌های نوروز که “روز نو”، “سال نو”، “توبهار” و ... از آن استنباط می‌شود.
- معرفی و توجه به “پوشاک ایرانی” به مناسبت سنت “لباس نو” و “لباس عید”
- معرفی “ورزش ایرانی” به مناسبت برگزاری “کشتی نوروزی” و “چوگان”
- توجه دوباره به “ایران فرهنگی” و لختی دور شدن از ایران سیاسی به مناسبت “نوروز بزرگ” و “میراث جهانی نوروز”
- توجه دوباره به “ادبیات” و “اسطوره” به مناسبت “اشعار نوروزی و عباراتی شبیه “نوروز جمشیدی”
- آموزش برای ایجاد “اعتدال رفتاری”، “اعتدال فردی و اعتدال اجتماعی” و تلاش برای رونق “عدالت اجتماعی” و “دادگری” به مناسبت آنچه که در بهار به آن اعتقاد داریم، مثلاً: “اعتدال بهاری”، “بهار عدل، آفتاب عدل” و “خورشید داد”
- ایجاد تفکر “تعامل اجتماعی”، “هماهنگی یا هارمونی اجتماعی” به مناسبت سنت مردم‌نهادبودن و مردم‌گرا بودن نوروز

کلیدواژه‌ها به مثابه فرصت‌ها:

علاوه بر مواردی که پیش‌تر گفته شد، در راستای برگزاری مراسم ویژه نوروزی و همچنین اتخاذ تصمیم‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت منطبق بر رویکردهای سده نو، و نهایتاً اجرایی شدن ایده‌ها و اندیشه‌ها می‌توان کلیدواژه‌های زیر را مد نظر قرار داد.

#تحول: که با اصل پروژه به مثابه تحول برای قرن جدید مطابقت دارد.

#ایران_فرهنگی: برای تصمیم‌گیری‌ها و همچنین برگزاری مراسم بهتر است به جای تمرکز بر ایران سیاسی، به ایران فرهنگی فکر کنیم.

#نوروز_بزرگ: ایده این است که برای نوروز ۱۴۰۰، مراسم ویژه و درخور تدارک دیده شود و از همه کشورها برای سفر به ایران دعوت شود. زمان برگزاری مراسم می‌تواند از ۲۵ اسفند ۱۳۹۹ تا ۱۵ فروردین ۱۴۰۰ هجری شمسی باشد و برای کل سال ۱۴۰۰ هم برنامه‌ریزی‌هایی انجام داد که سفر به ایران در الویت قرار گیرد.

قابل توجه اینکه کشورهایی که نوروز را به عنوان یک میراث ناملموس جهانی در فهرست یونسکو ثبت کرده‌اند، قابلیت دارند که در این مراسم نقش آفرینی کنند. برگزاری تورهای نوروز و دورهم جمع شدن این کشورها برای نوروز ۱۴۰۰ یک رویداد بزرگ با بهره‌های مثبت اقتصادی، فرهنگی و سیاسی خواهد بود.

جاده_ابریشم: با توجه به این که این روزها موضوع جاده ابریشم در یونسکو مورد توجه قرار گرفته است و نقش ایران در مسیرها و گذرگاه‌های این جاده غیرقابل انکار است، برای بهره‌مندی از این فرصت باید برنامه‌ریزی کرد و فعالیت‌هایی را انجام داد.

#دیپلماسی_عمومی، #دیپلماسی_فرهنگی، #دیپلماسی_نوروز و #دیپلماسی_گردشگری: آن‌چه که ایران امروز بیش از پیش نیاز دارد ارتباط با کشورها و مردمان دنیاست تا بتواند در ابعاد مختلف بین‌المللی نقش داشته باشد. نوروز نه تنها در ذات خود تحول و تغییر دارد بلکه یک پارادایم تعاملی و ارتباط محور است که با واژه دیپلماسی تمام و کمال منطبق است. برای اهداف دیپلماسی، نوروز ۱۴۰۰ شروع (دوباره) خوبی است.

#تفکر_روادید برای کشورهای ایران فرهنگی و کشورهای حوزه نوروز و زبان فارسی، به مدت محدود با اندیشه دائمی شدن این روند، از جمله فعالیت‌های دیپلماتیکی است که عملیاتی و کاربردی است.

مهمان‌نوازی: در حیطه مهمان‌نوازی ایرانیان دارای مرام‌ها و خصوصیات متنوع و بارزی هستند که به عنوان یک ویژگی فرهنگی باعث افتخار بوده است. از طرفی مهمان‌نوازی چه به مثابه یک دیپلماسی که در بالا اشاره شد و چه مثابه یک موهبت برای رونق اقتصادی باید با رویکردی نو مورد توجه قرار گیرد. قابل توجه این که اوج مهمان‌نوازی را در نوروز شاهد هستیم.

سنت و در ادامه صنعت مهمان‌نوازی، می‌تواند به معرفی خوراک و نوشیدنی به صورت خلاق و تاثیرگذار بپردازد. و فراتر از آن باید مهمان‌نوازی ایرانی را به مثابه یک سبک از مهمان‌نوازی به دنیا نشان داد و از آن بهره‌مند شد.

#دید و بازدید: دید و بازدید در نوروز نوعی دیپلماسی عمومی، دیپلماسی نوروزی و تعامل است که پیشتر هم مد نظر قرار گرفت. دید و بازدید نوروزی که به صورت مردمی و حکومتی جزو سنت‌های ایرانی محسوب می‌شود، ظرفیت این را دارد که بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. سال ۱۴۰۰ می‌تواند سال تعامل ایران با کشورهای دیگر دنیا از جمله همسایگانش باشد و همچنین سده نو را با همین تفکر مثبت باید شروع کرد و جلو رفت.

دید و بازدید از کشورهای حوزه نوروز در الویت است.

سنت_نوگرا: یکی از دلایل منحصر به فرد بودن نوروز این است که با اینکه یک سنت دیرینه محسوب می‌شود ولی نوگرا است. پابندی به سنت و اندیشه به‌روز داشتن از جمله خصوصیات است که برای یک فرهنگ و تمدن دیرینه همچون ایران الزامی است. با اینکه این فلسفه در نوروز نهادینه است اما بسیار کم به آن اندیشیده‌ایم یا تحلیل کرده‌ایم. جا دارد که این موضوع بیشتر و عمیق‌تر مورد توجه قرار گیرد تا هویت ایرانی بر این اساس شکل بهتری بگیرد.

ادبیات و #موسیقی و #معماری: از موضوعاتی که باید همزمان با سده نو و نوروز ۱۴۰۰، به آن‌ها توجه ویژه شود، ادبیات، موسیقی و معماری ایرانی است که هر سه جایگاه رفیعی دارند و در زمره میراث فرهنگی ملموس و ناملموس جای دارند.

توجه به این سه موضوع، معرفی و ترویج آن‌ها باید در برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه قرار گیرد و به هر کدام جداگانه و مفصل و با جزییات و زیرشاخه‌ها پرداخته شود.

هزاره_حکمت: حکمت با علم یا دانش و حتی شاید با خرد یا منطق کاملاً مطابق و یکسان نباشد، فراتر است و شاید بتوان آن را مجموعه‌ای از آن‌ها دانست. هرچه هست، ایران از جمله کشورهایی است که فرهنگی مبتنی بر حکمت دارد. و اگر خوب بنگریم بیشینه حکمت ایران و افرادی که لقب حکیم از فرهنگ ایران دریافت کرده‌اند، کمابیش و با کمی اغماض در هزار سال پیش زندگی کرده‌اند. از این قبیل می‌توان به ابن‌سینا، فردوسی، خیام، ابوریحان بیرونی، ناصر خسرو قبادیانی و ... اشاره کرد.

شاید بد نباشد شروع سال ۱۴۰۰ را سال **#حکمت_ایرانی** بنامیم و بر مبنای آن برنامه‌ریزی انجام دهیم.

سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط:

با توجه به بخش‌های مختلف پروژه چنین استنباط می‌شود که همکاری و هماهنگی نهادها، وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، موسسات و ... مورد نیاز است که از این قبیل می‌توان بر برخی از آن‌ها اشاره کرد:

- نهاد ریاست جمهوری
- وزارت امور خارجه
- سازمان حفاظت محیط زیست

- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- وزارت ارشاد و فرهنگ اسلامی
- وزارت ورزش و جوانان
- بنیاد ایران شناسی
- بنیادهای ملی و بین‌المللی نوروز
- سازمان یونسکو
- انجمن‌های دفاتر خدمات مسافرتی
- ...

آرش نورآقایی

مدیر مسئول و صاحب امتیاز